

Midlerne i sin Haand, kommer den ogsaa konsekvent til at garantere Sparerne mod Tab. Og vil den omvendt ikke paatage sig dette Ansvar, bør den ogsaa ganske afholde sig fra Indblanding i den administrative Side af Kassernes Virksomhed.

Dette er Kvintessentsen af Direktør Valentiners Betragtninger. Selve det historiske Vue, der danner Grundlaget for Argumentationen, vil læses med Interesse i Fagkredse. A. J.

Henning Elmquist. Undersökning af den mekaniska verkstadsindustrien i Sverige. I. Större egentliga mekaniska verkstäder. (På uppdrag af kongl. kommerskollegium). Stockholm 1901.

Dette Værk er det tredje i Serien »Arbetsstatistik«. De to første Bind, som omhandle Bagerierne og Tobaksindustrien i Sverige, ere omtalte i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1900 Side 254 ff.

Medens man ved Undersøgelsen af Tobaksindustrien medtog alle Landets Fabrikker i dette Fag, og medens Bageri-Enquêten omfattede alle Byer og 45 større Landsbyer, altsaa i hvert Fald et meget betydeligt Udsnit, behandler den nu foreliggende Afhandling kun 32 Fabrikker (de større egentliga mekaniska verkstäder), men i et følgende Bind vil der blive gjort Rede for den store Mængde af mindre Anlæg indenfor den svenske Maskinindustri, og samtidig vil der blive givet en Skildring af dennes Udviklingshistorie og hele økonomiske Stilling i Fortid og Nutid.

Hvad der i Øjeblikket foreligger er en særdeles omhyggelig og grundig Undersøgelse af Arbejds-

Midlerne i sin Haand, kommer den ogsaa konsekvent til at garantere Sparerne mod Tab. Og vil den omvendt ikke paatage sig dette Ansvar, bør den ogsaa ganske afholde sig fra Indblanding i den administrative Side af Kassernes Virksomhed.

Dette er Kvintessentsen af Direktør Valentiners Betragtninger. Selve det historiske Vue, der danner Grundlaget for Argumentationen, vil læses med Interesse i Fagkredse. A. J.

Henning Elmquist. Undersökning af den mekaniska verkstadsindustrien i Sverige. I. Större egentliga mekaniska verkstäder. (På uppdrag af kongl. kommerskollegium). Stockholm 1901.

Dette Værk er det tredje i Serien »Arbetsstatistik«. De to første Bind, som omhandle Bagerierne og Tobaksindustrien i Sverige, ere omtalte i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1900 Side 254 ff.

Medens man ved Undersøgelsen af Tobaksindustrien medtog alle Landets Fabrikker i dette Fag, og medens Bageri-Enquêten omfattede alle Byer og 45 større Landsbyer, altsaa i hvert Fald et meget betydeligt Udsnit, behandler den nu foreliggende Afhandling kun 32 Fabrikker (de større egentliga mekaniska verkstäder), men i et følgende Bind vil der blive gjort Rede for den store Mængde af mindre Anlæg indenfor den svenske Maskinindustri, og samtidig vil der blive givet en Skildring af dennes Udviklingshistorie og hele økonomiske Stilling i Fortid og Nutid.

Hvad der i Øjeblikket foreligger er en særdeles omhyggelig og grundig Undersøgelse af Arbejds-

forholdene ved de 32 større Værksteder, der tilsammen beskæftige over 12,000 Arbejdere. Uagtet man vel skal vogte sig for at maale Værdien af et statistisk Arbejde med Omfanget af det Apparat, der er anvendt, har dog ogsaa dette selvfølgelig sin store Betydning, naar det bliver rigtig benyttet; det er derfor ikke helt uden Interesse, at Gengivelsen af de ved Undersøgelsen anvendte Spørgesformularer optager en Plads af 20 Sider i Indledningen til den foreliggende Afhandling. Alene Hovedformularen, der er udfyldt af Arbejdsgiverne, indeholder over 200 Spørgsmaal, og desforuden er der for hver Arbejder for hver af Aarets 52 Uger foretaget indtil 4 Taloverførsler fra Fabrikernes Lønningslister. Hertil kommer endelig, at der til hver enkelt Arbejder er rettet imellem 60 og 70 Spørgsmaal. Det er saaledes paa et Massemateriale af stor Fuldstændighed at Undersøgelsen er bygget. Men der er tillige sat et betydeligt Arbejde ind paa at faa klaret det Punkt, der er det aller vanskeligste af alle, nemlig at spørge rigtigt; man har ved Udarbejdelsen af den hele Plan og navnlig ved Spørgeskemaernes Formulering i rigt Maal søgt Bistand hos Arbejdere og Arbejdsgivere, som fra deres daglige Gerning vare fortrolige med de Forhold, der skulde belyses.

Det heldige Udfald af en statistisk Undersøgelse, der — saaledes som denne — fortrinsvis søger i Dybden, er i høj Grad betinget af, at det lykkes at vække Interesse for og Forstaaelse af Sagen hos dem, der skulle svare. I saa Henseende oplyses det, at de fleste Arbejdsgivere med anerkendelsesværdig Beredvillighed paatog sig de store personlige og

økonomiske Byrder, der vare forbundne med Materialets Tilvejebringelse. I adskillige Fabrikker maatte der antages extraordinær Kontorhjælp i flere Maaneder for at besørge Udskriften af Lønningsbøgerne, og Omkostningerne herved afholdtes af Fabrikanterne. Det kan ikke forundre, at enkelte Arbejdsgivere, da Arbejdets Omfang blev dem klart, erklærede, at de ikke oftere kunde indlade sig paa at give lignende Oplysninger, medmindre det offentlige vilde afholde Udgifterne derved. — Ogsaa hos Arbejderne mødte man i Almindelighed god Vilje til at svare og tydelig udtalt Interesse for Sagen; kun et Par Hundrede (hvoraf de fleste i Stockholm) vægrede sig ved at give de ønskede Oplysninger; i Regelen var det her den sædvanlige Frygt for, at Skattemyndighederne skulde faa for meget at vide, der gjorde sig gældende. — Derimod maa det til Skam for den industrielle Funktionærstand noteres, at Fabrikernes Forvaltningspersonale viste Undersøgelsen alt andet end Interesse. Kun lidt over Halvdelen af de herhen hørende Personer lod sig bevæge til at give de Oplysninger, man ønskede. Ogsaa her sporedes Frygten for, at Ligningsmyndighederne skulde faa Indseende i de paagældendes økonomiske Forhold, men ved Siden af denne Spøgelsefrygt spillede det en ikke ringe Rolle, at der paa Fabrikkerne hersker den Opfattelse, at Arbejdsstatistikken kun bør befatte sig med de egentlige Arbejdere, medens Ingeniør- og Kontorpersonalets Forhold ligger udenfor dens Domæne. Det er ikke usandsynligt, at Socialstatistikken vil faa en haard Dyst at bestaa med den falske Fornemhedsfølelse, som her træder for Dagen.

Om Undersøgelsens Indhold giver følgende Oversigt en Antydning: Værkstedssordning; Arbejdslokalerne Beskaffenhed; Forvaltningspersonalet; Arbejdernes Alder, Civilstand, Børn; Arbejdernes Fødested; Arbejdernes Fædres Livsstilling og egen tidligere Livsstilling; Skoleundervisning, Alder ved Indtrædelsen i Faget; hvor længe arbejdet hos nuværende Arbejdsgiver; Boligforhold; Arbejdstidens Længde; Lønningsforhold; Arbejdernes Foreninger, Sygekasser m. m.; Sygdom og Dødsfald; kroniske Sygdomme; Ulykkestilfælde.

En Redegørelse for Resultaterne tillader Pladsen ikke, ihvorvel mange af dem tør paaregne Interesse ogsaa paa denne Side Sundet. Dette gælder mest af alt Afsnittet om Arbejdernes Lønningsforhold, Afhandlingens egentlige Tyngdepunkt. Det ganske vist ikke fuldkomne, men dog relativt fortræffelige Materiale, Forfatteren her har haft til sin Raadighed, har han forstaaet at udnytte til det yderste. Teknisk set er dette Afsnit af overordentlig Interesse. Skade at det er skrevet paa et Sprog, som kun forstaaes helt paa den skandinaviske Halvø, halvt i Danmark og slet ikke ude i den store Verden. I Sammenligning med hvad der paa tysk, fransk, tildels engelsk Grund, gaar og gælder for rationel Arbejds-lønstatistik, er Henning Elmquists Arbejde ubetinget første Rangs.

A. J.